

36. Teurastamolaitos¹⁾

Yleistä

Lihan tuotos koko maassa v. 1972 oli 246 milj. kg. Vähennystä edellisestä vuodesta oli 6 milj. kg, eli 2.4%. Tuotoksesta oli naudantilhaa 43.3%, sianlihaa 51.8% ja muuta lihaa 4.9%.

Helsingin kaupungin teurastamolaitoksella teurastettiin v. 1972 teuraseläimiä 104 298 kpl, jossa oli vähennystä edellisestä vuodesta 5 623 kpl. Yhteiskilomäärä oli 10 697 963 kg, jossa oli vähennystä edellisestä vuodesta 46 429 kg eli 0.4%.

Vientiin, joka suuntautui Englantiin, Ruotsiin, Länsi-Saksaan, Puolaan ja Italiaan, teurastuttivat eri lihaliikkeet 727 881 kg.

Toiminta lihan tukkumyynthallissa, syväjäädäyttämössä ja vihannestukkukeskuksessa jatkui vilkkaana.

Kertomusvuonna saatiin muutostyö syväjäädäyttämön jäähdytysjärjestelmässä loppuun suoritettua. Suorahöyrytysmenetelmä muutettiin pumppukiertoiseksi.

Marraskuussa aloitettiin syväjäädäyttämön laajennuksen rakennustyöt.

Pääomamäärärahoja käytettiin kertomusvuonna 1 018 130 mk. Poistot olivat 474 210 mk. Kantaomaisuus kasvoi 543 920 mk ollen vuoden lopussa 13 418 930 mk.

Teurastamolaitoksen taloudellinen tulos oli välttävä sen pystyessä maksamaan pääomalle korkoa 6% eli 773 000 mk.

Henkilökunta. Henkilökunnan lukumäärä oli kertomusvuoden lopussa 104. Näistä oli

vakinaisia viranhaltijoita 20, tilapäisiä 2, sopimuspalkalla 37 sekä tuntipalkalla olevaa henkilökuntaa 45.

Yleinen teurastamo

Teurastusosastoilla teurastettiin ja tarkastettiin kertomusvuoden kuluessa alempana mainitut määrät eri eläimiä.

Sonneja	15 175
Lehmiä	19 770
Hiehoja ja isoja vasikoita	1 264
Pikkivasikoita	1 584
Lampaita ja vuohia	3 755
Sikoja yli 50 kg	59 904
Sikoja alle 50 kg	1 395
Hevosia ja hirviä	1 451
Yhteensä	104 298

Edellä luetellut ruhot vastasivat 10 697 963 kg lihaa, josta 45.4% nautakarjan, 0.5% lampaan, 50.2% sian ja porsaan sekä 3.9% hevosen lihaa.

Teurastuksen jakautuminen eri kuukausille käy ilmi taulukosta n:o 1.

Teurastusosastoilla hylättiin kertomusvuoden aikana lihaa 55 958 kg ja elimiä 84 626 kg, joten tältä osastolta hylätyn lihan kokonaismäärä oli 140 584 kg.

Teurastusosastoilla teurastetut eläimet tuotiin teurastamolaitokselle maanteitse.

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja teurastamolaitoksen toimintakertomuksen eripainoksessa.

Lihantarkastamo

Lihantarkastamossa tarkastettiin kertomusvuonna 88 020 kg lihaa. Tarkastukset kohdistuivat allamainittuihin ruholajeihin.

Sonneja	61
Lehmiä	266
Hiehoja ja isoja vasikoita	151
Pikkuvasikoita	1 182
Lampaita ja vuohia	235
Sikoja ja porsaita	103
Hevosia	27
Villisikoja ja hirviä	4
Yhteensä	2 029

Tarkastuksen jakautuminen eri kuukausille käy ilmi taulukosta n:o 2.

Lihantarkastamossa hylättiin v:n 1972 aikana lihaa 34 865 kg ja elimiä 3 561 kg, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 38 426 kg.

Tukkuhalli

Tukkumyyntihallin käyttö ruholajeittain oli kertomusvuonna seuraava:

Nautoja	68 561
Isoja vasikoita	10 174
Pikkuvasikoita	3 032
Lampaita	9 819
Sikoja	80 871
Hevosia ja hirviä	1 834
Yhteensä, kpl	174 291

Muuta tavaraa, kg	325 117
Yhteensä kg	17 681 339

Laboratorio

Laboratoriossa tehtiin vuoden kuluessa 208 täydellistä bakteriologista tutkimusta, 1 408 keittokoetta ja pH-määrittystä, 1 683

mikroskooppista ja 61 404 trikiniskooppista tutkimusta.

Täydelliseen bakteriologiseen tutkimukseen otettiin 0.2% kaikista tarkastetuista ruhoista, eli yhteensä 208 ruhoa. Näistä oli 131 teurastamolta ja 77 lihantarkastamolta. Hylätyksi tuli 180 ruhoa, eli 86.5% tutkimukseen otetuista. Hylkäämisperusteet olivat: bakteeripitoisuus 106, patologisanatomiset syyt 4, vieras haju ja korkea pH-arvo 4, lihan antibioottipitoisuus 13 sekä kahden tai useamman edellä mainitun syyn perusteella 53 ruhoa. Ainoastaan keittokoe ja pH-määritys tehtiin 1 200 ruhosta, joka oli 1.1% kaikista tarkastetuista ruhoista. Näistä oli 957 teurastamolta ja 243 lihantarkastamolta. Vieraan hajun ja korkean pH-arvon perusteella hylättiin 173 ruhoa, eli 14.4% tutkimukseen otetuista.

Ilman laboratoriotutkimuksia hylättiin suoraan 481 ruhoa, eli 0.5% kaikista tarkastetuista ruhoista.

Triikiinien varalta tutkittiin kaikki teurastetut ja tarkastetut siat ja porsaat, yhteensä 61 404 ruhoa. Näissä ei todettu trikiinejä. Lisäksi tutkittiin 1 villisika ja 1 mäyrä, joissa ei myöskään todettu trikiinejä.

Tuberkuloositutkimuksia tehtiin 1 677 siasta, 4 lehmästä, 1 hiehosta ja 1 sonnista. Mikroskooppisesti haponkestäviä sauvoja todettiin 1 574 näytteessä. Valtion eläinlääketieteellisen laitoksen jatkotutkimuksiin lähetettiin 2 lehmän ja 1 hiehon näytteet, jotka eläinkokeissa osoittautuivat kielteisiksi tuberkuloosin osalta.

Erityisesti salmonellojen toteamiseksi otettiin näytteet 3 vasikasta ja 9 pikkuvasikasta sekä 339 pintanäytettä teurastamolaitoksen alueella toimivissa lihaliikkeissä. Näistä 1 vasikassa ja 3 pikkuvasikassa todettiin *Salmonella typhimurium*. Täydellisen bakteriologisen tutkimuksen yhteydessä todettiin *Salmonella typhimurium* 2 pikkuvasikassa ja 1 lehmässä. Antibioottien varalta tutkittiin kaikki täydelliseen bakteriologiseen tutkimukseen otetut 208 eläintä sekä lisäksi keittokokeiden

yhteydessä 30 eläintä. Antibiootteja todettiin 10 lehmässä, 1 pikkivasikassa, 1 siassa ja 1 hiehossa.

Sairasteurastamossa teurastettiin vuoden kuluessa 110 lehmää, 10 sonnia, 7 hiehoa, 8 vasikkaa, 3 pikkivasikkaa, 85 sikaa, 23 porsasta, 5 hevosta ja 1 lammas.

Laboratoriossa suoritettiin vuoden aikana 9 eläinlääkäriä lihantarkastukseen, 6 eläinlääkäriä elintarvikehygienian loppututkintoon sekä 1 triikiiniharjoittelija triikiinitarkastukseen liittyvän harjoittelun.

Teurastamolaitokselta luovutettiin vuoden kuluessa eri tutkimus-, tuotanto- ja opetuslaitoksille näytteitä yhteensä 194 kertaa. Näytteet käsittivät eri eläinten verta, maksoja, munuaisia, pernoja, keuhkoja, haimoja, aivoja, kilpirauhasia, sylkirauhasia, sukuelimiä, sikiöitä sekä kateenkorvia, käpylisäkeitä, kieliä, silmiä, sorkkia, kavioita, sappea, sian kärsiä ja suolinkaisia.

Vastaanottaneet laitokset olivat: eläinlääketieteellinen korkeakoulu 68, Valtion seerumlaitos 29, lääketehdas Orion 22, Helsingin yliopiston farmakologian, eläintieteen ja serobakteriologian laitokset 23, Helsingin yliopiston keskussairaala 16, lääketieteellinen tutkimuslaitos Minerva 10, Suomen Punaisen Ristin veripalvelu 2, Helsingin kaupungin maidontarkastamo ja Diakonissalaitos 2 kertaa; Valtion eläinlääketieteellinen laitos, Medix laboratorio, Paulig Oy ja Instrumentarium kukin yhden kerran.

Tarkastuseläinlääkäriin toteamat taudit ja niistä aiheutuneet toimenpiteet ilmenevät taulukosta n:o 7 ja 8.

Teurastamon kautta yleiseen kulutukseen kertomusvuonna tulleet lihamäärät kuukausittain käyvät ilmi taulukosta n:o 3.

Syväjäädyttämö

Syväjäädyttämön kaikki pakkastilat olivat vuokrattuina läpi vuoden, samaten ullakot ja osittain myös aulat. Syväjäädyttämön

pakkasvarastoihin säilytettäväksi otetut tavaramäärät kuukausittain käyvät ilmi taulukosta n:o 4.

Vihannestukkukeskus

Vihannestukkukeskuksen neuvottelukuntaan kuuluivat kertomusvuonna teurastamolaitoksen lautakunnan valitsemina teurastamolaitoksen toimijoht. Antti Rentola puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana kontt. pääll. Bengt Krook. Ostoasiakkaiden edustajana oli kauppias I. Fagersten (varalla joht. U. Sorsakivi) ja rva Ethel Luoto (varalla A. Nikkanen). Myyntiasiakkaiden edustajana oli hortton. Nils Åström ja puutarh. Jaakko Paananen.

Kalatukkukeskus

Kertomusvuoden aikana tuotiin Helsinkiin kalaa kalatukkukeskukselle annettujen ilmoitusten mukaan kaikkiaan 8 770 421 kg, josta suolattua kalaa 615 344 kg, tuoretta ja jäädytettyä kalaa 8 107 511 kg ja savustettua kalaa 47 566 kg. Yksityiskohtaiset tiedot kalan tuonnista lähetyspaikkakunnittain ja kuljetustavan mukaan ilmenevät taulukosta n:o 5.

Kalantuonti Helsinkiin kuljetustavan mukaan

Tuoretta ja jäädytettyä

kalaa

	kg	kg
vesitse	2 175 968	
autoilla	5 763 204	
rautateitse	168 339	8 107 511

Suolattua kalaa

autoilla 615 344

Savustettua kalaa

autoilla 47 566

Yhteensä 8 770 421

Hallinto ja sivutoiminta**Käyttöosasto**

Höyryä ostettiin kertomusvuoden aikana sähkölaitokselta yhteensä 24 976 tn 340 360 mk:n hintaan, joten keskihinta oli 13.63 mk/tn. Eri osastot kuluttivat höyryä seuraavasti: teurastusosasto 10 490 tn, syväjäädäyttämö 2 997 tn, vihannestukkukeskus 250 tn, sivutoiminta 9 990 tn ja hallinto 1 249 tn.

Vedenkulutus oli kaikkiaan 280 706 m³ ja jakautui seuraavasti: lämmin vesi 44 638 m³, hallinto 2 361 m³, teurastusosasto 94 427 m³, syväjäädäyttämö 63 738 m³, vihannestukkukeskus 4 722 m³ sekä sivutoiminta 70 820 m³. Veden hinta oli 50 p/m³.

Sähkövirta ostettiin sähkölaitokselta 10 000 voltin suurjännitteisenä ja muunnettiin se teurastamolaitoksen omilla muunto-aseilla 380/220 volttiin. Vuoden kuluessa ostettiin sähkövirtaa 4 396 260 kWh 315 644 mk:n hinnasta, joten kWh:n keskihinta oli 7.18 p.

Sähkön kulutus jakautui seuraavasti: teurastusosasto 967 177 kWh, syväjäädäyttämö 1 934 354 kWh, sivutoiminta 1 296 897 kWh, vihannestukkukeskus 153 869 kWh ja hallinto 43 963 kWh.

Syväjäädäyttämön konehuoneessa olevat 15 ammoniakkipressoria käyttivät vuoden aikana sähkövirtaa yhteensä 1 708 000 kWh.

Veden, höyryn ja sähkön kulutus ja hinta eri vuosina seuraavassa taulukossa:

Vuosi	Vesi		Höyry		Sähkö	
	m ³	mk	tn	mk	kWh	mk
1967	250 531	112 739	16 044	142 615	2 943 650	193 025
1968	256 682	115 507	18 055	146 160	3 269 560	212 868
1969	271 878	122 345	22 446	199 710	3 596 000	238 954
1970	291 280	131 076	24 426	211 178	3 813 920	253 807
1971	294 709	140 379	25 572	246 109	4 122 190	282 733
1972	280 706	140 353	24 976	340 360	4 396 260	315 644

Menojen ja tulojen yhdistelmä

	Menot		Tulot		Tulos	
	Talousarvio	Menot	Talousarvio	Tulot	Talousarvio	Liike
Yleinen teurastamo	2 384 100	2 702 226	2 286 000	2 415 514	-188 612	-286 712
Syväjäädäyttämö	1 160 800	1 102 941	1 180 000	1 132 551	+ 10 411	+ 29 610
Vihannestukkukeskus	239 000	227 308	245 000	251 844	+ 18 536	+ 24 536
Kalatukkukeskus	309 100	269 264	243 000	273 307	+ 70 143	+ 4 043
Sivutoiminta	519 000	548 966	705 000	778 470	+ 43 503	+ 229 504
Yhteensä, mk	4 612 000	4 850 705	4 659 000	4 851 686	- 46 019	+ 981

Omaisuuustase 31.12.1972

<i>Aktiivat:</i>	mk	mk	<i>Passiivat:</i>	mk	mk
Rahoitusomaisuus			Vieras pääoma		
Rahat ja pankkisaamiset		54 398	Tilivelat		
Saamiset			Menojäämät	50 373	
Tulojäämät	388 055		Muut tilivelat	<u>68 736</u>	119 109
Muut saamiset	<u>4 612</u>	392 667	Varaukset		
Laskennalliset saatavat			Siirtyneet määrärahat		748 389
Nostamattomat siirtomäärä-			Siirtyvät erät		
rahat		748 389	Ennakkotulot		52 098
Kantaomaisuus			Huostassa olevat pääomat . .		356
Arvopaperit		18 000	Laskennalliset velat		
Irtain käyttöomaisuus		90 480	Kaupungin keskuskassa . .		274 521
Rakennukset ja kiinteät laitteet	10 441 260		Kantapääoma	13 418 930	
Tonttialueet	<u>2 869 190</u>		Tilikauden voitto		981
		<u>Yhteensä 14 614 384</u>			<u>Yhteensä 14 614 384</u>

Tulostase 31.12.1972

<i>Kustannukset:</i>			<i>Tuotot:</i>		
Palkkakustannukset	1 831 032		Teurastustoiminta	1 460 146	
Sosiaalikulannukset	471 686		Vuokrat	2 387 500	
Kiinteistökustannukset	463 099		Muut tuotot	1 004 040	
Käyttökustannukset	698 414				
Käyttöomaisuuden korot ja					
poistot					
Korot	772 501				
Poistot	<u>474 210</u>	1 246 711			
Sekalaiset kustannukset	139 763				
Tilikauden voitto		981			
		<u>Yhteensä 4 851 686</u>			<u>Yhteensä 4 851 686</u>